

Отже, у психологічному сенсі у справах про позбавлення батьківських прав превалює протиборство інтересів позивача та відповідача і основне завдання судді полягає у врегулюванні цього протиборства на законній підставі.

Список бібліографічних посилань

1. Брусиловский А. Е. Немые свидетели (из очерков по судебной психологии). *Право и жизнь*. 1928. № 2—4. С. 44.
2. Гражданский процессуальный кодекс Украины : науч.-практ. коммент. / Ю. С. Червоний, Г. С. Волосатый, В. О. Ермолаева и др. ; отв. ред. Ю. С. Червоний. Харьков : Одиссей, 2007. 792 с.
3. Гражданский процесс : учебник / Е. А. Борисова, С. А. Иванова, Е. В. Кудрявцева и др. ; под ред. М. К. Треушникова. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Городец, 2006. 784 с.
4. Еникеев М. И. Юридическая психология : учебник. СПб., 2004. 223 с.

Одержано 23.04.2020

УДК 347.45/47:347.119.11](477)

Едуард Миколайович Бондарєв,

*здобувач Харківського національного
університету в внутрішніх справах*

ПОНЯТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ АКЦІОНЕРНОГО ДОГОВОРУ

Курс євроінтеграції України зумовив необхідність адаптації внутрішнього законодавства, і перш за все, рекодифікації цивільного. У зв'язку з цим виникає необхідність перегляду юридичних знань про поняття, основні категорії та правові конструкції цивілістики. Однією з таких категорій є відповідальність акціонерів за акціонерним договором.

У першій половині 2017 року Закон України «Про акціонерні товариства» було доповнено ст. 26¹ «Договір між акціонерами товариства», де, поруч з іншими питаннями здійснення корпоративних прав акціонерами, передбачена відповідальність сторін акціонерного договору. Разом з тим, саме поняття цивільно-правової відповідальності є одним із дискусійних в теорії права. Поділяючи поняття цивільно-правової відповідальності на дві складові – це

відповідальність у процесуальному та матеріальному значенні [1, с. 267–271], можна зазначити наступне:

1. У процесуальному значенні відповідальність акціонерів за акціонерним договором є застосування юрисдикційними органами до учасників акціонерного договору, які порушили умови останнього, примусових заходів. По суті, це форма реалізації державою своїх функцій владного втручання у процес правового врегулювання корпоративного конфлікту. Очевидно, що у процесуальному значенні відповідальність акціонерів реалізується в межах публічних правовідносин, на основі влади і підпорядкування;

2. Підставою для притягнення акціонера-сторони акціонерного договору до відповідальності, у процесуальному значенні, є звернення зацікавленої особи до юрисдикційних органів з вимогою реалізації їх функцій владного втручання у процес врегулювання корпоративного конфлікту;

3. У матеріальному значенні відповідальність акціонерів за акціонерним договором представляє собою покарання порушника умов договору у вигляді покладення додаткового обов'язку чи позбавлення того, що особа має або могла б мати. Вона може проявлятися в штрафній неустойці, позбавленні (обмеженні) права голосу на зборах акціонерів, розірванні договору, зміні умов договору, припиненні зобов'язання внаслідок односторонньої відмови тощо.

4. Підставами виникнення цивільно-правової відповідальності акціонерів за акціонерним договором, у матеріальному значенні, зазвичай є порушення умов договору. При цьому, поняття «підстава» і «умова» відповідальності слід розрізняти, оскільки вони мають різне змістовне і юридичне значення. «Підстава» – це те, що породжує яке-небудь явище, фундамент, на який останнє спирається і який визначає його природу. «Умова» – це ті ознаки, які характеризують підставу та без наявності яких явище не може виникнути.

Отже, «підстава» – це юридичний факт, що породжує відносини відповідальності. Тому, підставами виникнення цивільно-правової відповідальності акціонерів за акціонерним договором, у матеріальному значенні, є ті обставини, що передбачені цим договором. Це можуть бути не тільки факти порушення встановлених прав (невиконання обов'язків), а й передбачених чинним законодавством, статутом або іншими внутрішніми документами товариства.

Таким чином, у процесуальному значенні цивільно-правова відповідальність акціонерів за акціонерним договором становить форму реалізації державою своїх функцій владного втручання у процес правового врегулювання корпоративного конфлікту. Тому відповідач у процесуальному значенні не є відповідачем у матеріальному значенні [1, с. 267–271]. Підставою такої відповідальності є звернення зацікавленої особи до юрисдикційних органів. У матеріальному значенні цивільно-правова відповідальність акціонерів за акціонерним договором є покладенням на порушника додаткового обов'язку чи позбавлення його того, що він має або міг би мати. Підставами такої відповідальності можуть бути не тільки факти порушення прав (невиконання обов'язків), передбачених договором, а й законодавством, статутом або іншими внутрішніми документами товариства. Крім того, цивільно-правову відповідальність сторін акціонерного договору слід розуміти як покарання порушника у вигляді покладення на нього додаткового обов'язку чи позбавлення того, що він уже має або міг би мати. Підставами такої відповідальності можуть бути: порушення умов договору, порушення прав та обов'язків, передбачених чинним законодавством, статутом чи іншими внутрішніми документами товариства.

Список бібліографічних посилань

1. Сліпченко С. О. Межі застосування поняття «цивільно-правова відповідальність» // Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвєєвські цивілістичні читання : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 жовт. 2019 р.) / Р. Майданик, В. Цюра та ін. ; відп. ред. Р. А. Майданик. Київ, 2019. С. 267–271.

Одержано 12.04.2020

